

Byla T-15/02

BASF AG prieš Europos Bendrijų Komisiją

„Konkurencija — Karteliai vitaminų sektoriuje — Teisė į gynybą — Baudų nustatymo metodo gairės — Pradinio baudos dydžio nustatymas — Atgrasantis poveikis — Sunkinančios aplinkybės — Pažeidimo organizatoriaus arba kurstytojo vaidmuo — Bendradarbiavimas per administracinę procedūrą — Profesinė paslaptis ir gero administravimo principas“

2006 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo (ketvirtoji kolegija)
sprendimas II - 516

Sprendimo santrauka

1. *Konkurencija — Administracinė procedūra — Pranešimas apie kaltinimus — Būtinasis turinys — Teisės į gynybą užtikrinimas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 19 straipsnio 1 dalis; Komisijos reglamento Nr. 2842/98 2 ir 3 straipsniai)

2. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimas 98/C 9/03)
3. *Konkurencija — Baudos — Baudas skiriantis sprendimas — Pareiga motyvuoti — Apimtis*
(EB 253 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)
4. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimas 98/C 9/03)
5. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 1 punktas)
6. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 1 punkto A dalis)
7. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 1 punkto A dalis)
8. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Atgrasantis pobūdis*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 1 punkto A dalis)
9. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Atgrasantis pobūdis*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 1 punkto A dalis)
10. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Atgrasantis pobūdis*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimas 98/C 9/03)

11. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)

12. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Atgrasantis pobūdis*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)

13. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Sunkinančios aplinkybės*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punktas)

14. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Sunkinančios aplinkybės*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punktas)

15. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punktas)

16. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas*
(EB 229 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 17 17 straipsnis)

17. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Sunkinančios aplinkybės*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punktas)

18. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Sunkinančios aplinkybės*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03, 2 punktas)

19. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Sunkinančios aplinkybės*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punktas)
20. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Sunkinančios aplinkybės*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03, 2 punktas)
21. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Sunkinančios aplinkybės*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punktas)
22. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Komisijos pranešimas dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo pažeidimais kaltinamų įmonių bendradarbiavimo atveju*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimas 96/C 207/04)
23. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Atsižvelgimas į kaltinamos įmonės bendradarbiavimą su Komisija*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 96/C 207/04 B skyriaus b punktas)
24. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Atsižvelgimas į kaltinamos įmonės bendradarbiavimą su Komisija*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 96/C 207/04 B skyrius)
25. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 96/C 207/04 B skyrius ir Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punktas)

26. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Atsižvelgimas į kaltinamos įmonės bendradarbiavimą su Komisija*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 96/C 207/04 B skyrius)
27. *Konkurencija — Baudos — Teisminė kontrolė*
(EB 81 ir 229 straipsniai; EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalis; Tarybos reglamento Nr. 17 17 straipsnis)
28. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Atsižvelgimas į kaltinamos įmonės bendradarbiavimą su Komisija, nepatenkantį į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį*
(Tarybos reglamento Nr. 17 17 straipsnis; Komisijos pranešimas 96/C 207/04 ir Komisijos pranešimo 98/C 9/03 3 punktas)
29. *Konkurencija — Administracinė procedūra — Profesinė paslaptis*
(EB 287 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 17 20 straipsnio 2 dalis)

1. Taikant konkurencijos taisykles pranešime apie kaltinimus kaltinimai turi būti suformuluoti pakankamai aiškiai, nors ir apibendrintai, kad suinteresuotieji asmenys iš tikrųjų sužinotų, dėl kokių veiksmų Komisija juos kaltina. Iš esmės tik tenkinantis šią sąlygą pranešimas apie kaltinimus gali atlikti Bendrijos teisės aktų jam skirtą funkciją, t. y. pateikti įmonėms visą būtiną informaciją, kad šios galėtų veiksmingai gintis, kol Komisija priims galutinį sprendimą. Ši funkcija nesikeičia atsižvelgiant į įmonės, kuriai ji yra skirta, konkrečių padėčių ir jos bendradarbiavimo su Komisija laipsnį. Nurodytas reikalavimas yra tenkinamas, kai sprendime suinteresuotieji asmenys nėra kaltinami padarę kitus pažeidimus, išskyrus nurodytuosius pateikiant kaltinimus, ir yra remiamasi tik tomis faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių

suinteresuotieji asmenys galėjo pateikti paaiškinimus.

Dėl teisės į gynybą įgyvendinimo baudų skyrimo atžvilgiu reikia pažymėti, kad jei pranešime apie kaltinimus Komisija aiškiai pareiškia, jog spręs klausimą, ar atitinkamoms įmonėms reikia skirti baudas, ir nurodo pagrindines teises bei faktines aplinkybes, dėl kurių bauda gali būti paskirta, pavyzdžiui, tariamo pažeidimo sunkumą, trukmę ir tai, ar pažeidimas buvo padarytas „tyčia, ar dėl neatsargumo“, ji įvykdo savo pareigą užtikrinti įmonių teisę būti išklaustoms. Taip elgdamasi ji suteikia joms informaciją, reikalingą pasirengti gynybai ne tik dėl pažeidimo konstatavimo, bet ir dėl baudos skyrimo. Iš to matyti, kad baudų

dydžio nustatymo atžvilgiu atitinkamų įmonių teisė į gynybą Komisijos atžvilgiu užtikrinama suteikiant galimybę pateikti pastabas dėl inkriminuojamų veikų trukmės, sunkumo ir antikonkurencinio pobūdžio.

tai reikštų, kad Komisijos sprendimas neleistinu būdu yra priimamas iš anksto.

(žr. 46–49, 58, 59, 62 punktus)

Komisija neprivalo pranešime apie kaltinimus pranešti nei apie galimą savo politikos pakeitimą – šis pakeitimas priklauso nuo konkurencijos politikos bendrojo pobūdžio priežasčių ir neturi tiesioginio ryšio su nagrinėjamos bylos konkrečiomis aplinkybėmis, nei kiek gali būti padidinta bauda siekiant užtikrinti atgrasantį baudos poveikį, nes ši institucija, nurodžiusi faktines ir teisines aplinkybes, kuriomis remsis skaičiuodama baudų dydį, neprivalo patikslinti, kaip kiekviena iš šių aplinkybių pasinaudos ji nustatydamą. Jei numatomų baudų dydis būtų nurodytas, kol įmonėms dar nebuvo suteikta galimybė pateikti savo pastabas dėl joms pareikštų kaltinimų,

2. Nors Komisija turi diskreciją nustatyti kiekvienos už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą paskirtos baudos dydį ir neprivalo taikyti tikslios matematinės formulės, ji negali nukrypti nuo taisyklių, kurias pati sau nustatė. Kadangi Baudų nustatymo metodo gairės, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, yra priemonė, kuria, atsižvelgiant į aukštesnę teisinę galią turinčias teisės normas, siekiama detalizuoti kriterijus, kuriuos Komisija ketina taikyti naudodamasi šia diskrecija, nustatydamą baudas Komisija turi realiai atsižvelgti į baudų nustatymo metodo gairių nuostatas, ypač į tas, kurios yra imperatyvios.

(žr. 119 punktą)

3. Sprendimo skirti baudas kelioms įmonėms už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, pareigos motyvuoti apimtį reikia nustatyti atsižvelgiant būtent į tai,

kad pažeidimo sunkumas turi būti nustatytas remiantis įvairiais veiksniais, pavyzdžiui, konkrečios bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir baudos atgrasančiu poveikiu, nesudarant privalomo ir išsamaus kriterijų, į kuriuos būtina atsižvelgti, sąrašo. Šios pareigos reikalavimai įvykdomi Komisijai savo sprendime nurodžius vertinimo kriterijus, kurie jai leidžia įvertinti pažeidimo sunkumą ir trukmę, ir ji neprivalo pateikti išsamesnio paaiškinimo arba skaičių, susijusių su baudos skaičiavimu, nors ir pageidautina, kad Komisija pasinaudotų galimybe nurodyti skaičius, kuriais ji vadovavosi įgyvendindama savo diskreciją būtent siekiamo atgrasančio poveikio atžvilgiu.

pačiame sprendime nustato kelis pažeidimus, šis metodas visiškai neįpareigoja, taip pat ir nedraudžia, nustatant pradinį baudos dydį už kiekvieną pažeidimą atsižvelgti į atitinkamos rinkos dydį ir juo labiau neįpareigoja Komisijos nustatyti šių pradinių dydžių kaip procentinės išraiškos nuo bendrosios apyvartos rinkoje.

(žr. 133–135 punktus)

(žr. 131, 206, 213, 214 punktus)

4. Komisijos priimtose Baudų nustatymo metodo gairėse, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, kaip baudos apskaičiavimo atskaitos taškas yra numatytas tam tikrų ribų apibrėžtas dydis, kuris atspindi įvairių pažeidimų sunkumo laipsnį ir kuris nėra susijęs su atitinkama apyvarta. Šis metodas iš esmės grindžiamas fiksuotų baudų dydžių nustatymu, nors ir sąlygišku bei lanksčiu. Kai Komisija viename ir tame
5. Nustatydamą baudų dydį už Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimus, Komisija neprivalo nei apskaičiuoti baudos remdamasi dydžiais, kurie yra grindžiami suinteresuotųjų įmonių apyvarta, nei užtikrinti, kad tuo atveju, kai baudos yra skirtos kelioms darant tą patį pažeidimą dalyvavusioms įmonėms, galutiniai jų dydžiai, nustatyti jas apskaičiavus suinteresuotosioms įmonėms, atspindėtų visus skirtumus tarp šių įmonių jų bendrosios apyvartos arba nagrinėjamo produkto apyvartos atžvilgiu. Pažeidimų sunkumas turi būti nustatytas remiantis daugeliu veiksnių, pavyzdžiui, konkrečiomis bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir baudų atgrasomuoju poveikiu. Tiesa,

norėdama nustatyti baudų dydį, Komisija į pažeidimo objektu buvusių prekių apyvartą gali atsižvelgti kaip į pažeidimo sunkumo vertinimo kriterijų, bet nereikia šiai apyvartai suteikti neproporcingos svarbos, palyginti su kitais vertinimo kriterijais, nes baudų nustatymas negali būti tik paprasto šia apyvarta grindžiamo skaičiavimo rezultatas.

baudos dydis sudarytų tą patį procentą nuo individualios apyvartos visų vieno kartelio dalyvių atžvilgiu.

(žr. 139, 145–149 punktus)

Be to, net jei Komisijos priimtose Baudų nustatymo metodo gairėse, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, nenumatyta, kad baudos apskaičiuojamos pagal su konkrečia preke susijusią pasaulinę apyvartą, jos nedraudžia atsižvelgti į tokį rodiklį nustatant baudos dydį, kad būtų laikomasi bendrųjų Bendrijos teisės principų ir jei to reikalauja aplinkybės. Be to, remiantis gairėmis, vienodo nubaudimo už tą pačią veiklą principas, jei aplinkybės duoda tam pagrindą, gali nulemti skirtingų baudų atitinkamoms įmonėms skyrimą, ir šis diferencijavimas nepriklauso nuo aritmetinių skaičiavimų.

6. Nustatant tam tikriems kartelio dalyviams baudų dydžius, kartelio narių suskirstymo į tam tikras kategorijas metodas, kurį taikant tai pačiai kategorijai priskirtoms įmonėms yra nustatomas fiksuotas pradinis dydis, nors jį taikant neatsižvelgiama į skirtumą tarp tos pačios kategorijos įmonių dydžių, negali būti ginčijamas. Vis dėlto skirstant į kategorijas turi būti laikomasi vienodo požiūrio principo, pagal kurį draudžiama skirtingai vertinti panašias situacijas ar vienodai vertinti skirtingas situacijas, išskyrus atvejus, kai toks vertinimas gali būti objektyviai pateisinamas. Be to, baudų dydis turi bent jau būti proporcingas duomenų, į kuriuos atsižvelgta vertinant pažeidimo sunkumą, atžvilgiu.

Proporcingumo ir vienodo požiūrio principai taip pat nereikalauja, jog pradinis

Norėdamas patikrinti, ar kartelio dalyvių skirstymas į kategorijas nepažeidžia vienodo požiūrio ir proporcingumo principų, Bendrijos teismas, prižiūrėdamas, ar Komisija teisėtai įgyvendina šioje srityje

turimą diskreciją, turi tik patikrinti, ar šis skirstymas yra logiškas ir objektyviai pagrįstas, nekeisdamas iš karto Komisijos vertinimo savuoju.

„visų pirma“, vartojamų gairių 1 punkto A dalies šeštojoje pastraipoje, matyti, kad Komisija nėra įsipareigojusi sistemiskai atlikti tikslinimo pagal kiekvienos įmonės dydį, nes tai yra tik galimybė, jos pasilieka bylose, kuriose to reikia.

Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad kartelio narių suskirstymas į dvi kategorijas, t. y. pagrindinius ir kitus, yra tinkamas būdas atsižvelgti į jų santykinę svarbą rinkoje, siekiant diferencijuoti pradinius baudų dydžius, jei dėl šio skirstymo nėra nepagrįstai iškraipomos nagrinėjamos rinkos.

(žr. 150, 156, 157, 159 punktus)

7. Komisija, nustatydamą skirtingų baudų dydžius už konkurencijos taisyklių pažeidimą, turi diskreciją atsižvelgti arba neatsižvelgti į tam tikrus veiksnius, remdamasi nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis. Atsižvelgiant į Komisijos priimtų Baudų nustatymo metodo gairių, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, 1 punkto A dalies šeštosios pastraipos žodžius, manytina, kad Komisija išlaiko tam tikrą diskreciją vertinti, ar už pažeidimą, kurį padaro kelios įmonės, skirtas baudas reikia tikslinti pagal kiekvienos įmonės dydį. Iš tikrųjų iš formuluočių „tam tikrais atvejais“ ir

Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisija neperžengia savo diskrecijos ribų, jei nustatydamą pradinius baudų dydžius už dviejų vienintelių rinkoje ūkio subjektų padarytą pažeidimą skirtingai nevertina šių dviejų ūkio subjektų elgesio, nepaisant jų skirtingos apyvartos šioje rinkoje ir turimų rinkos dalių, nes, pirma, kartelis įmanomas, tik jeigu abu ūkio subjektai jame dalyvauja ir antrojo pagal turimą rinkos dalį ūkio subjekto dalyvavimas kartelyje yra tiek pat būtinas kaip ir pirmojo ūkio subjekto, ir, antra, šiuo atveju tai buvo du stambūs gaminiojai.

(žr. 180–182 punktus)

8. Reglamento Nr. 17 15 straipsnyje numatytų baudų už konkurencijos taisyklių pažeidimą tikslas yra nubausti už neteisėtą elgesį ir užkirsti jam kelią ateityje. Kadangi atgrasymas yra vienas iš baudų už konkurencijos taisyklių pažeidimą tikslų, reikalavimas jį užtikrinti yra bendrasis reikalavimas, kuriuo Komisija turi vadovautis visą baudų apskaičiavimo laiką, ir tai nereiškia, kad turi būti atskiras šio skaičiavimo etapas, skirtas visoms aplinkybėms, turinčioms reikšmės siekiant šio tikslo, įvertinti.

(žr. 218–220, 226, 238 punktus)

9. Nustatant baudos, skirtinos pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnį už konkurencijos taisyklių pažeidimą, dydį, įmonės dydis ir bendrieji išteklių yra tinkami veiksniai, į kuriuos galima atsižvelgti užtikrinant baudų atgrasantį pobūdį. Iš tikrųjų didelė įmonė, turinti finansinių išteklių, kurie yra dideli, palyginti su kitais kartelio nariais, gali lengviau surinkti jos baudai sumokėti būtinas lėšas, o tai pateisina baudos, proporcingai didesnės nei bauda, už tą patį

pažeidimą skirta tokių išteklių neturinčiai įmonei, skyrimą, kad būtų užtikrintas pakankamas atgrasantis poveikis.

Šiuo klausimu pasakytina: tai, kad gairėse nėra tiesiogiai numatyta, jog Komisija gali padidinti koeficientą pritaikyti tam, kad siekiant atgrasančio poveikio būtų atsižvelgta į įmonių dydį ir bendruosius išteklius, nepanaikina šios galimybės. Iš tikrųjų atsižvelgimas į įmonių dydį ir bendruosius išteklius gali padėti užtikrinti reikalavimą nustatyti tokį baudos dydį, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį gairių 1 punkto A dalies ketvirtosios pastraipos prasme tiek tiesiogiai nustatant pradinį dydį atsižvelgus į šiuos veiksnius, tiek taikant pradiniam dydžiui, nustatytam atsižvelgiant į kitus veiksnius (pvz., pažeidimo pobūdį arba individualaus neteisėto elgesio poveikį), patikslinimą siekiant atsižvelgti į įmonių dydį ir bendruosius išteklius. Šis antrasis metodas ne tik neprieštarauja gairėms, bet dar labiau padidina Komisijos skaičiavimo skaidrumą, palyginti su pirmuoju metodu.

(žr. 235, 253 punktus)

10. Komisijos priimtose Baudų nustatymo metodo gairėse, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, neprieštaraujama pradinio dydžio padidinimui šimtu procentų labai sunkių konkurencijos taisyklių pažeidimo atveju, siekiant užtikrinti baudų atgrasantį pobūdį.

apie galutinės baudos dalį, kurią gali sudaryti skaičiuojant baudą nustatytas papildomas dydis.

(žr. 249, 251, 252 punktus)

Konkrečiai kalbant, dėl šių pažeidimų gairėse tėra nurodyta, kad galimos baudos yra daugiau kaip 20 milijonų eurų. Vienintelės gairėse minimos tokiems pažeidimams taikytinos ribos yra bendroji 10% bendrosios apyvartos sudaranti riba, nustatyta Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje, ir ribos, susijusios su papildomu dydžiu, kuris gali būti skirtas už pažeidimo trukmę (žr. gairių 1 punkto B dalį pirmosios pastraipos antrą ir trečią įtraukas). Todėl gairėmis negali būti grindžiami jokie teisėti lūkesčiai dėl pradinio dydžio, papildomų dydžių, pritaikytų už kitus dalykus nei pažeidimo trukmė, ir galutinių baudų dydžių, skirtinų už labai sunkius pažeidimus. Tą patį galima pasakyti kalbant

11. Tai, kad už konkurencijos taisyklių pažeidimą nubausta įmonė nutraukusi pažeidimų vykdymą savo viduje ėmėsi priemonių, kad užkirstų kelią pakartotiniams pažeidimams, visiškai neįpareigoja Komisijos taikyti baudos sumažinimo. Nors svarbu, kad įmonė imtųsi priemonių, jog ateityje jos darbuotojai nedarytų naujų Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimų, tai negali paneigti nustatyto pažeidimo realumo. Vien tai, kad anksčiau priimdama sprendimus tam tikrais atvejais Komisija į normų laikymosi programų sukūrimą atsižvelgė kaip į lengvinančią aplinkybę, nereiškia, kad tą patį ji turi daryti kiekvienoje byloje.

(žr. 266, 267 punktus)

12. Komisija, vertindama atgrasymo būtinumą įmonės, kuri turi būti nubausta už

Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, atžvilgiu, neprivalo atsižvelgti į trečiosiose valstybėse už tuos pačius veiksmus skirtas nuobaudas. Iš tikrųjų atgrasymu, kurio Komisija turi teisę siekti nustatydamą baudos dydį, siekiama užtikrinti, kad įmonės, vykdydamos savo veiklą Bendrijoje arba Europos ekonominėje erdvėje (EEE), laikytųsi Sutartyje nustatytų konkurencijos taisyklių. Todėl baudos, skirtos už Bendrijos konkurencijos normų pažeidimą, atgrasantis pobūdis negali būti nustatytas nei atsižvelgiant tik į konkrečią nubaustos įmonės padėtį, nei į tai, ar ji laikėsi konkurencijos normų, nustatytų trečio-siose valstybėse už EEE ribų.

lyginti su kitomis įmonėmis. Pagal šiuos principus Komisijos priimtų Baudų nustatymo metodo gairių, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, 2 punkte kaip sunkinanti aplinkybė pateikiamas nebaigtinis aplinkybių, kurioms esant gali būti padidintas pagrindinis baudos dydis, sąrašas, kuriame yra būtent „pažeidimo organizatoriaus arba kurstytojo vaidmuo“.

(žr. 280–282 punktus)

(žr. 269 punktą)

13. Jei konkurencijos taisyklių pažeidimą padarė kelios įmonės, nustatant baudų dydį turi būti išnagrinėtas kiekvienos iš šių įmonių dalyvavimo darant pažeidimą sunkumas, t. y. visų pirma turi būti nustatytas kiekvienos iš jų dalyvavimo vaidmuo darant pažeidimą. Iš to matyti, kad apskaičiuojant baudos dydį turi būti atsižvelgiama į vienos ar kelių įmonių „vadovaujantį“ vaidmenį kartelyje, nes tokį vaidmenį vaidinusios įmonės dėl to privalo turėti išskirtinę atsakomybę, pa-
14. Iš Komisijos priimtų Baudų nustatymo metodo gairių, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, 2 punkto trečios įtraukos matyti, kad tiriant įmonės vaidmenį darant konkurencijos taisyklių pažeidimą reikia pažeidimo organizatorės sąvoką atskirti nuo pažeidimo kurstytojos sąvokos ir nagrinėti jas atskirai, kad būtų patikrinta, ar ši įmonė vaidino kurį nors iš šių vaidmenų. Iš esmės kurstytojos vaidmuo yra susijęs su

kartelio sudarymu arba išplėtimu, o organizatorės vaidmuo – su kartelio veikimu.

jos pradinio dydžio atžvilgiu, neteisėtumo nustatymas leidžia Bendrijos teismui, atsižvelgiant į visas svarbias bylai aplinkybes, įgyvendinti savo neribotą kompetenciją, siekiant patvirtinti, panaikinti ar pakeisti minėtą baudos padidinimą.

(žr. 316 punktą)

15. Tam, kad įmonė būtų vertinama kaip pažeidimo kurstytoja, ji turi versti ar skatinti kitas įmones sudaryti kartelį arba prie jo prisijungti. Tačiau nepakanka vien būti tarp kartelį sudariusių narių. Pavyzdžiui, kartelyje, kurį sudarė tik dvi įmonės, būtų nepagrįsta jų abiejų automatiškai laikyti kurstytojomis. Taip turi būti vertinama tik įmonė, kuri atitinkamu atveju ėmėsi iniciatyvos, pavyzdžiui, paskatindama kitą įmonę manyti, kad slaptas susitarimas yra naudingas, arba bandydama ją įtikinti prie jo prisijungti.

(žr. 303, 338, 394 punktus)

(žr. 321, 456 punktus)

16. Nagrinėjant ieškinį dėl Komisijos sprendimo skirti baudą už konkurencijos taisyklių pažeidimą panaikinimo, Komisijos atlikto sunkinančių aplinkybių vertinimo, dėl kurio buvo padidinta bauda
17. Dėl pripažinimo konkurencijos taisyklių pažeidimo organizatoriumi konstatuotina, jog tai, kad kartelyje dėl kainų padidinimo, taip pat dėl jų dydžio, datos ir įgyvendinimo mechanizmo buvo bendrai susitariama per kartelio narių susitikimus, negali paneigti ypatingos atsakomybės, kurią viena ar kita įmonė prisiima nusprendusi pirma realiai imtis įgyvendinti sutartą padidinimą. Imdamasi tokios iniciatyvos įmonė, nebūdama aiškiai ir konkrečiai įpareigota tai daryti susitarimu dėl kainų padidinimo, sudarytu per kartelio narių susitikimą, spontaniškai suteikdavo pagrindinį impulsą vykdyti šį susitarimą, taigi, užuot likęs tik popieriuje, jis darydavo įtaką rinkai.

Tačiau vien tai, kad kartelio narys pirmasis paskelbia apie naują kainą arba kainos padidinimą, negali būti laikoma jo, kaip kartelio organizatoriaus, vaidmens įrodymu, jei bylos aplinkybės rodo, kad nagrinėjama kaina arba padidinimas buvo iš anksto nustatyti bendrai susitarus su kitais kartelio nariais ir kad šie nusprendė, kuris iš jų pirmasis paskelbs apie kainų padidinimą; tai rodo, jog pirmasis paskelbimas apie kainą arba padidinimą yra tik griežtas bendru susitarimu nustatytos schemos laikymasis, o ne spontaniška iniciatyva, suteikianti impulsą karteliui.

19. Interesų, tikslų ir pozicijų, kurių platiname kartelyje laikėsi įmonių grupė, bendrumas nebūtinai reiškia, kad šios grupės nariams turi būti būtinai priskirtas organizatoriaus vaidmuo ar kad šis vertinimas, dėl kitų priežasčių taikomas vienam iš jų, turi būti išplėstas ir taikomas visiems kitiems.

(žr. 402 punktą)

(žr. 348, 427 punktus)

18. Tai, kad įmonė daro spaudimą ir net diktuoja, kaip turi elgtis kiti kartelio nariai, nėra būtina sąlyga, kad ši įmonė galėtų būti vertinama kaip kartelio organizatorė. Iš esmės pakanka, kad įmonė būtų svarbi varomoji kartelio jėga – tokia išvada gali būti padaryta dėl to, kad ji sugalvodavo ir kartelio nariams pasiūlydavo, kaip jiems elgtis, net jeigu ji neturėdavo tikros galimybės jų priversti.

20. Jei kelios įmonės kartu padarė keletą konkurencijos taisyklių pažeidimų, tai, kad susitikimai, susiję su vienu karteliu, galėjo vykti tuo pačiu metu kaip ir susitikimai, susiję kitu karteliu, ir kad jų tikslas buvo laikytis tos pačios schemos, neišsprendžia klausimo, kuri būtų įmonė atliko organizatorės vaidmenį kiekviename iš šių kartelių. Remiantis šiais dviejų nagrinjamų kartelių susitikimais, negali būti daroma prielaida, kad įmonė, buvusi vieno kartelio organizatorė, taip pat yra ir kito kartelio organizatorė.

(žr. 374 punktą)

(žr. 459 punktą)

21. Kai pažeidimas tęsiasi ilgai, kartelio nariai gali pakaitomis skirtingais momentais atlikti organizatoriaus vaidmenį, todėl negalima atmesti galimybės, kad kiekvienam iš jų gali būti taikoma sunkinanti aplinkybė dėl organizatoriaus vaidmens.

(žr. 460 punktą)

22. Komisijos pranešimas dėl baudų neskyrimo arba sumažinimo kartelių atvejais sukelia teisėtų lūkesčių, kuriais gali remtis įmonės, ketinančios pranešti Komisijai apie kartelį. Atsižvelgdama į teisėtus lūkesčius, kurių iš šio pranešimo gali kilti norinčioms bendradarbiauti įmonėms, Komisija turi laikytis šio pranešimo, kai nustatydamas įmonei skirtos baudos dydį, vertina šios bendradarbiavimą.

(žr. 488 punktą)

23. Visiškas atleidimas nuo baudos ar jos sumažinimas pagal pranešimo dėl baudų neskyrimo arba sumažinimo kartelių atvejais B skyrių reikalauja, kad atitin-

kama įmonė pirmoji pateiktų lemiamų kartelio buvimo įrodymų.

Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nors tokie įrodymai nebūtinai turi būti patys savaime pakankami įrodyti pažeidimą, vis dėlto jie turi turėti lemiamos reikšmės. Taigi tai turi būti ne tik orientacinė bazė tyrimams, kuriuos privalo atlikti Komisija, bet ir įrodymai, kuriuos galima tiesiogiai naudoti kaip pagrindinę įrodomąją bazę pažeidimą konstatuojančiam sprendimui. Be to, šie įrodymai turi būti realiai pateikti Komisijai – nepakanka vien pasiūlyti juos pateikti arba nurodyti šaltinį, kur jų galima gauti.

Tokiais įrodymais negali būti pripažinta nei informacija, leidžianti Komisijai išsiųsti prašymus pateikti informacijos arba nurodyti atlikti patikrinimus, tačiau įpareigojanti šią instituciją praktiškai atkurti ir įrodyti visas faktines aplinkybes, nepaisant to, kad šią informaciją pateikusi įmonė pripažino savo kaltę, nei įmonės pasiūlymas leisti Komisijai apklausti jos darbuotojus kaip liudytojus, nes šis pasiūlymas nėra privalomas Komisijai, kuri gali prašyti įmonių surinkti informaciją iš savo darbuotojų ir ją

pateikti raštu, kad nebūtų be reikalo apsunkintas institucijos darbas.

pateikta informacija paprastai gali būti įrašyta ir išsaugota padarius garso įrašą ir (arba) užfiksuota raštu surašius protokolą.

Galiausiai Komisija neprivalo nurodyti įmonei pateiktos informacijos trukumų nei ją papildyti, nes pagal pranešimo E skyriaus 2 dalį „tik sprendimo priėmimo momentu Komisija sprendžia, ar įvykdytos B, C arba D skyriuose nustatytos sąlygos“.

(žr. 492, 493, 517, 518, 521, 522, 526, 568 punktus)

24. Norėdamos, kad būtų visiškai atleistos nuo baudos ar ši sumažinta pagal pranešimo dėl baudų neskyrimo arba sumažinimo kartelių atvejais B skyrių, lemiamus įrodymus apie kartelio buvimą atitinkamos įmonės gali Komisijai pateikti žodžiu. Informacijos pateikimas žodžiu teisinio saugumo atžvilgiu nėra joks didelis trūkumas, nes viešosios valdžios institucijai žodžiu per posėdį

Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nors Komisija neprivalo rašyti savo susitikimų su asmenimis arba įmonėmis protokolų, vis dėlto protokolo surašymą numatančios konkrečios nuostatos nebuvimas nereikia, jog tam tikru konkrečiu atveju Komisijai negali kilti pareiga užfiksuoti tokiu aktu jai padarytus pareiškimus. Iš esmės tokia pareiga, atsižvelgus į konkrečias bylos aplinkybes, gali kilti tiesiogiai iš gero administravimo principo, kuris yra viena iš administracinėse procedūrose Bendrijos teisės sistemos suteikiamų garantijų. Taigi, kai įmonė kreipiasi į Komisiją dėl bendradarbiavimo, už kurį gali būti atlyginta pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo, ir kai šiomis aplinkybėmis organizuojamas institucijos tarnybų ir šios įmonės susitikimas, turi būti surašytas protokolas, atspindintis per susitikimą padarytų pareiškimų esmę, arba bent jau pagal gero administravimo principą turi būti

padarytas garso įrašas, jei atitinkama įmonė to paprašo ne vėliau kaip susitikimo pradžioje.

kartelyje ši įmonė, remiantis pranešimu apie bendradarbiavimą, negali būti atleista nuo baudos arba jai negali būti gerokai sumažinta bauda.

(žr. 535, 536, 544, 545 punktus)

(žr. 498–502, 506 punktus)

25. Sąvokos „pažeidimo organizatorės arba iniciatorės vaidmuo“ ir „inicijavimo ar pagrindinis vaidmuo“, nurodytos atitinkamai Komisijos priimtų Baudų nustatymo metodo gairių, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, 2 punkto trečioje įtraukoje ir Pranešimo dėl baudų neskyrimo arba sumažinimo kartelių atvejais B skyriaus e punkte, kaip sunkinančios aplinkybės apskaičiuojant baudas ir kaip aplinkybės, dėl kurių negalima atleisti nuo baudų arba jas gerokai sumažinti, turi tą pačią reikšmę.

26. Atsižvelgiant į Pranešimo dėl baudų neskyrimo arba sumažinimo kartelių atvejais B skyriaus b punkto formuluotę, pagal kurią bauda gali būti gerokai sumažinta tik vienai įmonei, kuri iš tikrųjų „pirmoji“ pateikė informacijos, turinčios lemiamos reikšmės, negali būti teigiama, kad dvi įmonės kartu atitinka šią sąlygą, jeigu jos nepateikė tokios informacijos tą pačią dieną.

(žr. 550 punktą)

Iš to matyti, kad nustačius įmonės organizatorės arba iniciatorės vaidmenį

27. Bendrijos teismo priežiūra yra vykdytina sprendimo, kuriuo Komisija konstatuoja EB 81 straipsnio ir Europos ekonominės erdvės susitarimo 53 straipsnio pažeidimą bei skiria baudas, atžvilgiu. Nėribota kompetencija, kurią Bendrijos teismas turi pagal EB 229 straipsnį ir Reglamento Nr. 17 17 straipsnį, prirai-

kus gali būti įgyvendinama tik konstatavus sprendimo neteisėtumą, kurį suinteresuotoji įmonė skundžia savo ieškiniu, kad būtų ištaisyta šio neteisėtumo įtaka baudos dydžiui, prireikus panaikinant arba pakeičiant šią baudą.

kad už nagrinėjamą bendradarbiavimą negalėjo būti atlyginta pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo ir kad jis buvo naudingas, t. y. palengvino Komisijos užduotį konstatuoti Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimus ir nubausti už juos.

Taigi ieškovės, kuriai Komisija taikė Pranešimą dėl baudų neskyrimo arba sumažinimo kartelių atvejais, prašymas, kad Pirmosios instancijos teismas įvertintų jos bendradarbiavimą per administracinį tyrimą ir atlygintų už jį, nepaisydamas šio pranešimo, kurio neteisėtumu ji nesiremia, nuostatų, turi būti atmestas.

(žr. 585, 588 punktus)

(žr. 581–583 punktus)

28. Galimybė baudą įmonei, kuri bendradarbiavo su Komisija per procedūrą dėl konkurencijos normų pažeidimo, sumažinti daugiau nei numatyta Pranešime dėl baudų neskyrimo arba sumažinimo kartelių atvejais, nurodyta Baudų nustatymo metodo gairių, remiantis Reglamente Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, 3 punkto šeštoje įtraukoje, tikrai reiškia,
29. Ginčo procese, kuriame gali būti paskirtos nuobaudos, siūlomos sankcijos pobūdis ir *quantum* pagal savo prigimtį laikomos profesine paslaptimi. Šis principas kyla, be kita ko, iš būtinybės gerbti suinteresuotojo asmens reputaciją ir orumą, kol jis nėra nubaustas. Be to, Komisijos pareiga neatskleisti spaudai tikslios informacijos apie numatytą sankciją sutampa ne tik su jos pareiga gerbti profesinę paslaptį, bet ir su gero administravimo principu.

Darant prielaidą, kad Komisijos tarnybos yra atsakingos už konkrečios informacijos apie baudą, skirtą už konkurencijos taisyklių pažeidimą, atskleidimą prieš priimant sprendimą ją skirti, reikia pažymėti, kad dėl tokio pažeidimo nagrinėjamas sprendimas gali būti panaikintas, tik jei įrodoma, kad jeigu šio pažeidimo nebūtų buvę, minėtas sprendimas nebūtų priimtas arba jo turinys būtų buvęs kitoks. Suinteresuotasis asmuo turi pateikti bent tokią išvadą patvirtinančias nuorodas. Šio kriterijaus pasekmė nėra tai, kad už tokio pobūdžio

pažeidimus faktiškai nebaudžiama. Iš esmės neatsižvelgdamas į galimybę pasiekti, kad nagrinėjamas sprendimas būtų panaikintas, jei pažeidimas turėjo įtakos sprendimo turiniui, suinteresuotasis asmuo gali pagrįstai reikalauti atitinkamos institucijos atsakomybės už žalą, kuri jam buvo padaryta šiuo pažeidimu.

(žr. 604, 606, 607 punktus)